

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2269

Vragen van het lid **Piri** (GroenLinks-PvdA) aan de Minister van Asiel en Migratie over *het bericht dat Oekraïense vluchtelingen dagen in de cel worden gehouden bij aankomst per vliegtuig* (ingezonden 2 juli 2024).

Antwoord van Minister **Faber – Van de Klashorst** (Asiel en Migratie) (ontvangen 9 augustus 2024).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Oekraïense vluchtelingen worden op Schiphol vastgezet in de cel, experts zijn verbaasd»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wat is de juridische grondslag voor het toepassen van de grensprocedure bij Oekraïense ontheemden die op basis van de Richtlijn Tijdelijke bescherming vrij mogen reizen door de Europese Unie (EU) en hoe verhoudt deze werkwijze zich tot het feit dat Oekraïners 90 dagen visumvrij mogen reizen door de EU?

Antwoord 2

Al het grensoverschrijdende verkeer van personen aan de Schengenbuitengrenzen – zowel EU-onderdanen als onderdanen van een derde land – wordt op grond van de Schengengrenscodes gecontroleerd. Doel hiervan is het tegengaan van illegale immigratie, het bestrijden van mensensmokkel en bedreigingen van de binnenlandse veiligheid, de openbare orde en de volksgezondheid van de lidstaten te voorkomen.

Voor iedere onderdaan van een derde land die aan een buitengrens van het Schengengebied om toegang tot het Schengengebied vraagt, gelden de toegangsvoorwaarden zoals neergelegd in de Schengengrenscodes². De grensprocedure is geregeld in artikel 3, derde tot en met zevende lid van de Vreemdelingenwet en artikel 3.109b Vreemdelingenbesluit; dit laatste artikel is een uitwerking van artikel 43 van de Asielprocedurerichtlijn (2013/32/EU).

¹ NRC, 18 juni 2024, «Oekraïense vluchtelingen worden op Schiphol vastgezet in de cel, experts zijn verbaasd» (<https://www.nrc.nl/nieuws/2024/06/18/oekraïense-vluchtelingen-woorden-op-schiphol-vastgezet-in-de-cel-a4856883>)

² Verordening - 2016/399 - EN - EUR-Lex (europa.eu)

Wanneer aan de buitengrens asiël wordt aangevraagd of een verzoek wordt gedaan voor tijdelijke bescherming onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (hierna RTB), beoogt iemand een langer verblijf dan de termijn van 90 dagen uit de Schengengrenscodé. In dat geval wordt de aanvraag in beginsel in de grensprocedure behandeld. Dit geldt ook voor ontheemden uit Oekraïne. Oekraïense vreemdelingen die geen lang verblijf beogen en gebruik willen maken van de visumvrije termijn van 90 dagen, en daarnaast voldoen aan de overige toegangsvoorwaarden uit de Schengengrenscodé, komen niet in de grensprocedure.

Vraag 3

Deelt u de constatering van de juristen die stellen dat het toepassen van de grensprocedure bij Oekraïense ontheemden «disproportioneel is»? Zo nee, waarom niet? Zo ja, bent u voornemens te stoppen met deze werkwijze?

Antwoord 3

Nee. Voor alle onderdanen van derde landen, inclusief personen met de Oekraïense nationaliteit, die zich aan de buitengrens van het Schengengebied melden, gelden de toegangsvoorwaarden uit de Schengengrenscodé. Hiermee wordt zicht gehouden op wie er via de buitengrens het Schengengebied binnenkomt en wordt conform het wettelijke kader zoals toegelicht in het antwoord op vraag 2 gehandeld. Er gelden wel enkele uitzonderingen. Ontheemden uit Oekraïne die al tijdelijke bescherming onder de RTB hebben in Nederland en Nederland niet langer dan 28 dagen hebben verlaten, hoeven niet de grensprocedure in. Ook personen uit Oekraïne die op grond van EU-afspraken uit Moldavië zijn overgebracht, Oekraïense gezinnen met minderjarigen en alleenstaande minderjarige vreemdelingen uit Oekraïne zijn uitgezonderd van de grensprocedure.

Vraag 4

Kunt u aangeven wanneer precies deze werkwijze is ingesteld?

Antwoord 4

De regels over toegang tot het Schengengebied zijn niet recent veranderd. Wat invloed heeft gehad op de werkwijze aan de grens is dat er direct na de Russische inval in Oekraïne sprake was van een crisissituatie en dat de beoordeling of aan de voorwaarden van de RTB werd voldaan nieuw was. Als gevolg daarvan is in de beginperiode vaker besloten om ontheemden uit Oekraïne direct toegang te geven tot Nederland. Sinds medio januari 2024 wordt geheel volgens de toepasselijke regels gehandeld. Om hier duidelijkheid over te verschaffen, is er door de IND in april jl. een openbaar informatiebericht³ gepubliceerd dat toelichting geeft over de grensprocedure bij ontheemden uit Oekraïne.

Vraag 5

Kunt u toelichten waarom er voor deze werkwijze is gekozen?

Antwoord 5

Zie de antwoorden op de vragen 2 en 4. De werkwijze betreft staand beleid, verankerd in wet- en regelgeving.

Vraag 6

Hoeveel mensen hebben sinds de werkwijze vastgezet op Schiphol en hoelang gemiddeld hebben zij in detentie gezeten?

Antwoord 6

Afgerond hebben tien vreemdelingen met de Oekraïense nationaliteit sinds januari 2024 de grensprocedure op Schiphol doorlopen. De IND mag maximaal vier weken doen over de beoordeling in de grensprocedure, maar doet dit in zo'n kort mogelijke tijd. Meestal kan binnen enkele dagen tot een week (na een screening en aanmeldgehoor) een beslissing worden genomen, zeker in het geval van Oekraïense vreemdelingen. De omstandigheden die

³ IB 2024/25 Oekraïners in de grensprocedure - Immigratie- en Naturalisatiedienst (pucoverheid.nl)

meer tijd vergen in de grensprocedure, staan beschreven in het openbare informatiebericht. De exacte gemiddelde detentietijd in de grensprocedure wordt voor geen enkele nationaliteit bijgehouden.

Vraag 7

Welke andere EU-landen hanteren de grensprocedure voor Oekraïense ontheemden en doet u dit in samenspraak met andere EU-landen?

Antwoord 7

De grensprocedure vindt haar grondslag in de Asielprocedurerichtlijn. Alle lidstaten kunnen hiervan gebruik maken. Onder de nieuwe Asielprocedureverordening, onderdeel van het Asiel- en Migratiepact, worden lidstaten verplicht in bepaalde gevallen een grensprocedure toe te passen. In het Gemeenschappelijk Implementatieplan Asiel- en Migratiepact dat de Europese Commissie op 12 juni jl. gepubliceerd heeft, wordt aangegeven dat momenteel tenminste veertien EU-lidstaten de asielgrensprocedure toepassen. Het is niet bekend of deze lidstaten de grensprocedure ook toepassen voor ontheemden uit Oekraïne.

Vraag 8

Hoe wordt bepaald of deze werkwijze effectief is als de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) niet registreert hoeveel Oekraïense vluchtelingen de afgelopen maanden na grensdetentie toegang is geweigerd?

Antwoord 8

De Asielprocedurerichtlijn biedt lidstaten de mogelijkheid om een grensprocedure toe te passen. Nederland maakt hier gebruik van. De grensprocedure is verankerd in artikel 3 van de Vreemdelingenwet. Het doel van de grensprocedure is om te controleren wie het Schengengebied binnenkomt en het grondgebied daarmee veilig te houden.

De IND kan aantallen inwillingen en afwijzingen in grensprocedure genereren. Vanwege de lage aantallen vreemdelingen met de Oekraïense nationaliteit worden deze aantallen in het kader van de AVG en herleidbaarheid niet openbaar gemaakt.

Vraag 9

Kunt u deze vragen individueel beantwoorden en kunt u dat doen voor 22 juli 2024?

Antwoord 9

De vragen zijn zo spoedig mogelijk individueel beantwoord.